

POSTANOWIENIE

28 maja 2026 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Maciej Kowalski

na posiedzeniu niejawnym 28 maja 2026 r. w Warszawie
w sprawie z powództwa M.S.
przeciwko Bank w W.
o ustalenie i zapłatę,
na skutek skargi kasacyjnej Bank w W.
od wyroku Sądu Apelacyjnego w Szczecinie
z 30 stycznia 2025 r., I ACa 576/23,

- 1. nie wyraża zgody na złożenie przez powódkę pisma
przygotowawczego z 6 czerwca 2025 r.;**
- 2. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.**

(a.z.)

UZASADNIENIE

W skardze kasacyjnej wywiedzionej od wyroku Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z 30 stycznia 2025 r. pozwany Bank w W. wniósł o przyjęcie skargi do rozpoznania na podstawie art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c.

Wskazał, że w sprawie występuje następujące istotne zagadnienie prawne:

Czy przepis art. 358 k.c. w brzmieniu obowiązującym w dacie zawarcia umowy (tj. w brzmieniu z dnia 15 lipca 2011 r.) na zasadzie art. 56 k.c. może zostać zastosowany jako przepis dyspozytywny wprowadzając w miejsce postanowień

umowy i regulaminu wyeliminowanych ze stosunku prawnego z powodu nieważności, postanowienia wynikające z ogólnych przepisów k.c.?

Ponadto pozwany podniósł, że istnieje potrzeba wykładni przepisów, tj.:

1) art. 385¹ § 1, 3 i 4 k.c.; 2) art. 385¹ § 1 k.c.; 3) art. 385¹ § 1 i 2 k.c. w zw. z art. 58 § 1 i 3 k.c. oraz art. 358 § 1 i 2 k.c. w zw. z art. 56 k.c.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Za istotne zagadnienie prawne w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. uznaje się zagadnienie dotychczas nierozstrzygnięte w orzecznictwie, a zatem takie, które cechuje się przymiotem nowości i którego wyjaśnienie może sprzyjać rozwojowi prawa (zob. np. postanowienia SN: z 21 stycznia 2022 r., I CSK 1285/22; z 24 kwietnia 2023 r., I CSK 4950/22; z 20 grudnia 2023 r., I CSK 4003/23).

Problem przedstawiony przez skarżącego nie może być uznany za istotne zagadnienie prawne w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., gdyż nie ma już ono przymiotu nowości.

W szczególności trzeba zwrócić uwagę na uchwałę całej Izby Cywilnej Sądu Najwyższego z 25 kwietnia 2024 r., III CZP 25/22 (OSNC 2024, nr 12, poz. 118), w której Sąd Najwyższy wyjaśnił m.in. że w razie uznania, że postanowienie umowy kredytu indeksowanego lub denominowanego odnoszące się do sposobu określania kursu waluty obcej stanowi niedozwolone postanowienie umowne i nie jest wiążące, w obowiązującym stanie prawnym nie można przyjąć, że miejsce tego postanowienia zajmuje inny sposób określenia kursu waluty obcej wynikający z przepisów prawa lub zwyczajów oraz przyjął, że w razie niemożliwości ustalenia wiążącego strony kursu waluty obcej w umowie kredytu indeksowanego lub denominowanego umowa nie wiąże także w pozostałym zakresie.

Na podstawie art. 87 § 1 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym uchwała ta ma moc zasady prawnej i wiąże Sąd Najwyższy w niniejszej sprawie.

Powołanie się na potrzebę wykładni przepisów budzących poważne wątpliwości (art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.) wymaga wykazania, że określony przepis prawa, mimo że budzi poważne wątpliwości, nie doczekał się wykładni albo niejednolita wykładnia wywołuje wyraźnie wskazane przez skarżącego rozbieżności w orzecznictwie w odniesieniu do identycznych lub podobnych stanów faktycznych, które należy przytoczyć (zob. m.in. postanowienia SN: z 28 marca 2007 r., II CSK 84/07; z 13 czerwca 2008 r., III CSK 104/08; z 31 października 2023, I CSK 2890/23; z 30 listopada 2023 r., I CSK 5560/22, i z 21 grudnia 2023 r., I CSK 3439/23). Konieczne jest opisanie tych wątpliwości lub rozbieżności, wskazanie argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen prawnych, a także przedstawienie własnej propozycji interpretacyjnej (zob. np. postanowienia SN: z 8 lipca 2009 r., I CSK 111/09; z 9 listopada 2023 r., I CSK 6588/22).

Jak wyjaśnił Sąd Najwyższy w postanowieniu z 20 września 2023 r., I CSK 5136/22, potrzeba, o której mowa w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. oznacza, że określony przepis, istotny z punktu widzenia podstawy prawnej zaskarżonego orzeczenia, może być rozumiany na różne sposoby, a orzecznictwo i nauka prawa albo nie wypracowały w tym przedmiocie żadnego poglądu, albo prezentują rozbieżne stanowiska. W konsekwencji przyjąć należy, że nie istnieje potrzeba wykładni przepisów prawa, podobnie jak nie występuje w sprawie istotne zagadnienie prawne, jeżeli Sąd Najwyższy co do podnoszonych kwestii wyraził już swój pogląd we wcześniejszym orzecznictwie, a nie zachodzą okoliczności uzasadniające zmianę przyjętego stanowiska (zob. m.in. postanowienia SN: z 23 kwietnia 2015 r., I CSK 691/14; i z 21 lutego 2024 r., I CSK 591/23).

Wywody skarżącego nie czynią zadość wskazanym wymaganiom; przepisy powołane przez pozwanego były już bowiem wielokrotnie analizowane przez Sąd Najwyższy.

Co do punktu pierwszego zauważyć należy, że w orzecznictwie Sądu Najwyższego wyjaśniono już, że dla zrealizowania przesłanki rzeczywistego

wpływu konsumenta na treść postanowień umownych konieczne jest udowodnienie wspólnego ustalenia ostatecznego brzmienia klauzuli, w wyniku rzetelnych negocjacji w ramach, których konsument miał realny wpływ na treść określonego postanowienia umownego, chyba że zostało ono sformułowane przez konsumenta i włączone do umowy na jego żądanie. Dokonanie przez konsumenta wyboru między różnego rodzaju umowami oferowanymi przez bank nie stanowi formy indywidualnego uzgodnienia postanowień umowy w rozumieniu art. 385¹ § 1 i 3 k.c., ponieważ nie świadczy o rzeczywistym wpływie konsumenta na treść postanowień umowy, którą wiąże się z bankiem (zob. wyrok SN z 27 kwietnia 2023 r., II CSKP 1027/22, i postanowienie SN z 29 stycznia 2026 r., I CSK 695/25, i cytowane tam orzecznictwo).

Odnosnie do punktu drugiego podnieść trzeba, że obecnie nie budzi też żadnych wątpliwości, że rażące naruszenie interesów konsumenta oznacza nieusprawiedliwioną dysproporcję praw i obowiązków wynikających z umowy na jego niekorzyść, skutkującą niekorzystnym ukształtowaniem jego sytuacji ekonomicznej oraz jego nierzetelnym traktowaniem. Mechanizm ustalania kursów waluty, który pozostawia bankowi swobodę, jest w sposób oczywisty sprzeczny z dobrymi obyczajami i rażąco narusza interesy konsumenta, a klauzula która nie zawiera jednoznacznej treści, a przez to pozwala na pełną swobodę decyzyjną banku jest klauzulą niedozwoloną w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c. (zob. wyrok SN z 27 listopada 2019 r., II CSK 483/18).

Gdy chodzi o przepisy wskazane w punkcie trzecim, to w judykaturze Sądu Najwyższego także zostało już przesądzone, że klauzula ryzyka walutowego nie może funkcjonować bez klauzuli kursowej określającej przeliczenie zobowiązań stron celem ustalenia wysokości ich świadczenia. Z kolei klauzula spreadowa nie ma racji bytu w umowie, w której nie zastosowano mechanizmu przeliczeniowego i wynikającej z niego narażenia konsumenta na ryzyko kursowe. W konsekwencji klauzule te, składające się na przyjęty w umowie kredytu mechanizm przeliczeniowy, są ze sobą ściśle powiązane (zob. uzasadnienie powołanej powyżej uchwały SN z 25 kwietnia 2024 r., III CZP 25/22, i przywołane tam orzecznictwo).

W sprawie nie zachodzi także nieważność postępowania, którą Sąd Najwyższy bierze pod rozwagę - w granicach zaskarżenia - z urzędu (art. 398¹³ § 1 k.p.c.).

Z tych względów, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji.

Maciej Kowalski

(a.z.)

[SOP]